

A Magyar Köztársaság Nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Dr. Lendvai M. Erzsébet Ügyvédi Iroda (1118 Budapest, Társ u. 3.) által képviselt **I.rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe) I. r. és a **II.rendű felperes neve** (II.rendű felperes címe) II. r. felpereseknek a Dr. Kottász Béla Ügyvédi Iroda (7621 Pécs, Király u. 22.) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 8.G.21.175/2007/13. számú ítélete ellen az alperes 15. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja, a II. r. felperest terhelő marasztalás összegét felemeli, és kötelezi a II. r. felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 65.836.000 (hatvanötmillió-nyolcszázharminchatezer) forintnak 2008. október 16-tól a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt összegű kamatát.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. r. felperesnek 12.000 (tizenkettőezer) forint másodfokú perköltséget, és az állami adóhatóság külön felhívására 20.000 (húszezer) forint illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság a VI.P.21.570/2003/22. számú közbenső ítéletében megállapította, hogy a felek között 1998. január 29. napján létrejött úgynevezett „B” és „D” jelű szerződés, és a 2001. január 25-én létrejött úgynevezett 1. számú szerződés kiegészítés a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján érvénytelen, mert a

közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. tv. rendelkezéseinek megsértésével jöttek létre. A közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően az elsőfokú bíróság döntött az érvénytelenség jogkövetkezmény tekintetében, és elbírálta az alperes viszontkeresetét, amelyben a felperest 21.637.807 forint meg nem fizetett szolgáltatási díj és járuléka megfizetésére kérte kötelezni.

Az elsőfokú bíróság a „B” és „D” jelű szerződéseket és az 1. számú szerződés kiegészítést 2007. szeptember 30. napjáig hatályossá nyilvánította, és kötelezte a II. r. felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 65.836.000 forintot. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. r. felperesnek 15 nap alatt 30.509.221 forintot, és ennek a 2001. október 1. napjától 2004. április 30. napjáig terjedő időre számított évi 11 %-os mértékű, 2004. május 1.-től a kifizetés napjáig terjedő időre számított minden késedelemmel érintett naptári félévre a félét megelőző napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. A viszontkeresetet az elsőfokú bíróság elutasította.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a Ptk. 237. § (1) bekezdésének alkalmazására, az eredeti állapot helyreállítására nem volt mód, mert a szerződéses kötelezettségeiket a felek nagyrészt már teljesítették. A szerződés érvényessé nyilvánítására sem látott lehetőséget a bíróság, mert az érvénytelenség oka - a közbeszerzési eljárás lefolytatása - a perben nem volt pótolható. Ezért a szerződéseket 2007. szeptember 30-ig hatályossá nyilvánította, és az alábbiak szerint elszámolta a felek szolgáltatásainak és ellenszolgáltatásainak egyenlegét:

Dr. S. Gy. aggálytalan szakvéleménye alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes által megvalósított műszaki beruházások beruházáskori tényleges értéke 65.836.000 forint, aminek megfizetésére a II. r. alperes köteles az alperes javára. A beruházások alperes általi használatáért a II. r. felperesnek járó díj szakértői meghatározása nem volt lehetséges. A II. r. felperes használati díj követelése és az alperes azzal szemben álló kamatkövetelése megítélése során a bíróság abból a vélelemből indult ki, hogy a beruházás és annak 65.836.000 forintos pénzértéke egyenlő értékű, a beruházás használatának és a beruházás pénz egyenértéke használatának díja is értékarányban kell álljon egymással, így kölcsönösen kiegyenlítik egymást. Ezért sem használati díjat nem ítelt meg a II. r. felperes javára, sem kamatot az alperes javára. Az alperes szolgáltatása értékének műszaki szakértői meghatározása nem volt lehetséges, az bizonyos, hogy a szolgáltatási díjakban kifejeződött az alperes által finanszírozott műszaki beruházások időarányos megtérülése. Ezt fejezték ki a felek a szerződésekben a maradványérték meghatározásával.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes jelentett be fellebbezést. A módosított fellebbezésben kérte, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben változtassa meg, és a II. r. felperest kötelezze 27.291.000 forint után 1998. november 1.-től, 38.545.000 forint után 2001. november 1.-től a kifizetés napjáig járó törvényes kamat megfizetésére, és mindkét fokú eljárás költségeinek viselésére. Kérte azt is, hogy a pernyertessége esetére megítélésre kerülő ügyvédi

képviselési költségről a másodfokú bíróság úgy rendelkezzen, hogy az közvetlenül a jogi képviselőt illeti meg, mert ennek hiányában fennáll a veszélye, hogy a felszámoló az ügyvédi munkadíjat is a cég hitelezőjének utalja.

Álláspontja szerint a II. r. felperes használati díjat attól kezdve igényelhetne, amikor a beruházás költségeit megtérítette. Amíg azonban ez nem történik meg, addig fizetési kötelezettsége elmulasztása miatt késedelembe van, és ezért a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján a beruházások megvalósulása (üzembe helyezése) napjától a kifizetés napjáig kamatot kell fizetnie.

A perköltség viselésre vonatkozó ítéleti rendelkezés megváltoztatását az alperes arra hivatkozással kérte, hogy a II. r. felperes az alperes figyelmeztetése ellenére szándékosan mulasztotta el a közbeszerzési eljárás lefolytatását, és ragaszkodott a beruházás mielőbbi megvalósításához. A szerződéseket utóbb arra hivatkozással támadta meg, hogy a közbeszerzési eljárást nem folytatták le. A Ptk. 4. § (4) bekezdés 2. mondata értelmében saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. A II. r. felperes a megrendelése alapján teljesített beruházást átvette, fizetés helyett saját felróható magatartására alapított jogcímen támadta meg a szerződéseket. Ennek a magatartásnak következménye kell hogy legyen, és ennek legalább a perköltség körében érvényesülnie kell. A II. r. felperes a közbenső ítélettel érintett eljárásban lett pernyertes, de az e feletti marasztalási összegben pervesztes lett.

A II. r. felperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A fellebbezés részben megalapozott.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal egészíti ki, hogy a Baranya Megyei Bíróság a 7.Fpk.02-08-000547/10. számú végzésével az alperes fizetéseképtelenségét megállapította, és egyúttal felszámolását főeljárásként elrendelte. A felszámolás kezdő időpontja 2009. január 5-e.

A perbeli létesítményt az alperes 2008. október 15-ig használta illetőleg birtokolta.

Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást abban, hogy a Ptk. 237. § (1) és (2) bekezdése szerinti jogkövetkezmények közül a perbeli esetben a szerződés hatályossá nyilvánítása alkalmazható. A szerződésnek az ítélethozatalig terjedő időre szóló hatályossá nyilvánítása - bár a bekövetkezett tényhelyzet elismerését jelenti - nem azonosítható a jogügylet időben korlátozott érvényessé tételével, mert nem állnak be az érvényes szerződéshez fűződő joghatások, ugyanakkor a jogviszony visszamenőleges felszámolására nem kerül sor. A szerződés hatályának fennállása alatt a feleket saját jogukon illeti meg az érvénytelen szerződés alapján birtokukba került dolog rendeltetésszerű használata. Ebből következően a felek az átvett pénzösszeg után kamat, a dolog birtoklásáért pedig használati díj fizetésére általában nem kötelezhetők. Ezt az álláspontot fejtette ki a Legfelsőbb Bíróság Jogegységi Tanácsa az 1/2005. számú Polgári Jogegységi határozat indokolásának

III. pontjában. A felek javára tehát nem a szolgáltatások egyenértékűségére vonatkozó vélelem miatt nem számolható el használati díj illetve kamat, hanem azért, mert az alperes a szerződések alapján őt megillető használati jogát gyakorolta, ezért használati díj fizetésére nem köteles. A szerződés hatályának fennállása alatt a II. r felperest sem terheli kamatfizetési kötelezettség.

A semmis szerződés hatályossá nyilvánításából következően a szerződés hatályának megszűnésekor van helye elszámolásnak a felek között, ennek keretében a bíróságnak gondoskodnia kell a szolgáltatások egyenértékűségéről. A perbeli esetben a szerződés hatálya 2007. szeptember 30-án megszűnt. Ettől kezdődően a beruházás használatára a II. r. felperes jogosult, és köteles az alperesnek a beruházások ellenértékét megtéríteni. Ebből következően az alperes 2007. szeptember 30-a után használati díj fizetésére, a II. r felperes az alperest megillető pénzösszeg használata után kamat fizetésére köteles. Erre az időszakra már irányadó a szolgáltatások egyenértékűségének vélelme. Amíg a felek kölcsönösen használják a másikkal visszajáró egyenértékű szolgáltatást, addig az átvett pénzösszeg után kamat, a dolog birtoklásáért pedig használati díj fizetésére egymással szemben nem kötelezhetők (BDT.2007.1553.).

Az alperes kamatra a II. r. felperesnek visszajáró szolgáltatás visszaadásától kezdődően jogosult, mert ettől az időponttól kezdve a II. r. felperes használata egyoldalúvá vált, ebből következően 2008. október 16-tól kezdődően a beruházás ellenértékének megtérítéséért terjedő időre az alperes követelése megalapozott.

Az alperes a fellebbezésében arra is hivatkozott, hogy az 1998-2001. évi árakhoz képest a mai árak „az égbe szöktek”, és ezt az elszámolási perben kompenzálni nem lehet, de a kamattal legalább meg kell kísélni.

Az alperes által a fellebbezésben sérelmezett aránytalanság az alperesnek a beruházásai után járó térítés mértékét érintheti, az a már kifejtettek miatt kamattal nem kompenzálható, a beruházás értékére vonatkozó ítéleti rendelkezést pedig a másodfokú bíróság a Ptk. 253. § (3) bekezdésére tekintettel nem vizsgálta felül.

A Pp. 81. § (1) bekezdése meghatározza, hogy részleges pernyertesség esetében a bíróságnak milyen körülmények figyelembe vételével kell határozni a perköltség viseléséről: a pernyertesség arányát és az egyes felek által előlegezett költségek összegét kell figyelembe venni. Ha a pernyertesség és pervesztesség aránya, valamint az előlegezett költségek összege között nincsen számottevő különbség, a bíróság akként rendelkezik, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségét. A pernyertesség és pervesztesség aránya attól függ, hogy a felperes keresete, illetve az alperes viszontkeresete mennyiben volt megalapozott. A felek a per tárgyát képező szerződés megkötésénél tanúsított magatartása, a szerződés érvénytelenségének megállapításához vezető okok a perköltség viseléséről szóló rendelkezés meghozatalánál nem vehetők figyelembe. Ezért nincs lehetőség arra, hogy a másodfokú bíróság módosítsa a pernyertesség arányát, és a II. r. felperest perköltség megfizetésére kötelezze.

A fenti indokokra figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta. Az alperes fellebbezése kisebb részben vezetett eredményre, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte az illeték-feljegyzési joga folytán le nem rótt illeték, és a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése és (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíj megfizetésére. A feljegyzett illeték fennmaradó részét, 4.000 forintot a II. r. felperes személyes illetékmentességére tekintettel az állam viseli.

P é c s, 2009. január 14.

Dr. Veszeley Józsefné s.k. a tanács elnöke, Dr. Zóka Ferenc s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Ildikó s.k. bíró